Сшиток 20. 15. серпня 1922.
Ціна 15ц. 10 за $1.25

ДО НАБУТЯ У ВСІХ КНИГАРНЯХ.

Королева тигрів.

Тремтячи всім тілом, стара пішла за нею й незабавки серед гущавини вони знайшли стежечку, якою незапримічені ніким могли втікати.

Таким способом добили ся щасливо до свойого обозу, розложеного в долині, яку цигани якраз тому вибрали, щоб могли свобідно випочати.

Коли дівчина з віддалї заглянула серед обозовиска вогні, які від тижня доперва вперше побачила, крикнула на-пів радісно, на-пів із жалем.

Нарешті, по довшій блуканині, віднайшла знова своїх людий!

Приспішила ходу а бліде її лице виражало зворушенє.

При вході до обозу повела вона несупокійним поглядом в округ. Попращала ся короткими словами із Ушою та Ільґом й перебігши скоро обоз Арасків, звернула на право, до шатер своїх одноплемінників.

Але з кождою хвилею, як наближала ся до обозу своїх одноплемінників, вона оставала в ході. Її серце обняло якесь дивне почутє трівоги.

— Що скаже Урака, що вона аж доперва тепер приходить?

Не оглядаючись на забавляючих ся циганів, несмілим стрівоженим поглядом шукала Ураки.

Один із хлопців пізнав її й кількома словами поздоровив. Вона однак не зважала на се а очима впила ся в шатро, до якого вхід був закритий червоною занавісою, яку все вживала Урака. Наближившись, відхилила й увійшла у шатро, освічене нафтовим каганцем.

В кутї, на нужденному леговиску, спочивало худе тїло Ураки. Вона не спала а очима вдивилась у вершок шатра.

Дівчина посунула до старої наче тїнь, а вклякнувши побіч неї, півголосом промовила:

— Урако!

Стара відвернула голову й через кілька хвиль вдивляла ся в дівчину, наче б зовсім не була при собі.

Аж і обізвала ся придавленим голосом:

— Льолю! Се ти?

Дівчина зразу нїщо не відповіла. У великих, жевріючих очах відбив ся глубокий біль. Благаючим поглядом дивила ся на стару, а уста її сильно тремтїли.

— Се ти? — говорила стара дальше. — Я думала вже, що тебе більше ніколи не побачу! Деж ти перебувала від тої ночі, коли незамітно викрала ся від мене?

Тремтячі Льолині уста сильно сцїпились. Вона закрила лице руками й майже вистогнала:

— Не розпитуйте мене про нїщо, Урако! Я бідна, нещасна, маю вже досить того житя, і...

Спинилась, а стара із жалем поглянула на неї.

Із зовні долїтав до них сміх та відгомін музики, але молода дївчина не чула того.

Урака поборювала в собі гнів, який розярував ся у ньої на згадку тої наглої втечі.

Врешті дївчина підняла голову й спитала ледво чутним голосом:

— Чи знаєте, де є тепер Блюм?

Урака потрясла заперечуючи головою. Знеможена знова впала на своє леговиско й по хвилї кріпко заснула.

Льоля ще якийсь час сидїла коло ньої, потім встала й вийшла перед шатро, звідки цїлий обоз могла доглянути.

Однак її думки блукали десь далеко із відси — вони шукали того, котрого не могла перестати любити, хоч знала, що він пропавший для ньої.

Сміх і гамір із обозу доходив до її ух наче із великої віддалї. Вона забула ся й зовсїм не зважала на нїщо.

Нараз здрігнулась, бо почула що хтось недалечко вимовив його назвиско. Відвернула ся й заглянула недалечко гурток молодих хлопцїв. Один із них тримав в руках часопис й читав щось в голос, другі прислухувались.

— Слухайте й подивляйте! — кликнув він. — Якраз на се я взяв в коршмі оцей часопис, щоб вам прочитати що то наш Блюм зробив. Слухайте:

„Один молодий циган, званий Роберт Блюм, довершив не малого геройства на пароходї, що прямував до Царгороду.

„На тому то пароходї везено дикі звірята. Не знати яким способом вирвав ся із зелїзної клїтки один тигр.

„Злющий звір найперше кинув ся на молоду дївчину й повалив її на поміст. Вже втискав свої пазурі в грудь нещасної жертви, якаб неминучо мусїла згинути, коли се на час наспіла її поміч.

„Не зважаючи на небезпеку, Блюм наближив ся до роз

юшеного звіра й поцїлив його з крїса так влучно, що тигр із страшним ревом повалив ся коло дївчини.

„Всї присутні на пароходї подивляли відвагу молодого чоловіка а геройський його вчинок вповнї заслугує на загальне признанє!"

— Честь йому! — хором вигукнули зібрані.

— Колиб то я міг побачити, як він із звірем справив ся! — один з гурту живо вигукнув. — Можемо всї тим величати ся, що він із межи нас вийшов! Шкода, що його тут нема. Придав би ся нам дуже!

Геройський вчинок Блюма викликав межи його співплемінниками велике вражінє. Старші казали ще раз прочитати ту новинку а імя цигана йшло із уст до уст.

Льоля все ще без руху стояла з широко втвореними очима. Серце сильно товкло ся, віддих її запирало.

Нарештї отямила ся й притиснула руку до серця.

— Се палець Бога! — вистогнала й очи її дивним вогнем занялись. — Так нарештї попала я на його слїд!

Мушу його віднайти, бо жити не можу без нього! — процїдила крізь зуби — може вдасть ся менї його назад сюди спровадити?...

Думка ся аж потрясла нею. Сягнула до кишенї й вийшла гаманець з грішми.

— Тепер придадуть ся менї ті ощадности! — прошептїла. — Скільки прийшлось менї жебрати й голодувати, поки сей гріш я зібрала!... Якраз вистане менї на дорогу до Цариграду!

Якесь нове житє вступило в її тїло. Увійшла з поворотом у шатро й наближила ся до Ураки.

— Оставайте здорові, Урако! — кликнула, беручи стару за рамя.

Стара втворила очи, вишептала в полусні декілька слів й знова відвернула ся.

Наче тінь пересунула ся дївчина через обоз в напрямі лїса.

Коли другої днини пробудила ся Урака, непевним поглядом повела кругом по долївцї шатра, сама себе питаючи:

— Чи дїйсно Льоля була у нєї? Чи се може так їй тільки снило ся?...

РОЗДІЛ LXV.

ЛЮБІТЬ ВОРОГІВ СВОЇХ.

Прикрі години минали графині в підземеллю від хвилі, коли розярений Стеттен її оставив.

Чи та шляхотна женщина відчувала жаль до себе на згадку, що тому нещасному чоловікови кинула своєю ненавистю прямо в лице?

Чи він і так не натерпів ся досить за той нерозважний свій вчинок? Чи не досить вже блукав скрізь по світі, немов проклятєм яким гнаний?

А з другої сторони — коли подумала, що се він був убійником її любого — жаль і ненависть опановували її душу й вона відчувала, що не могла инакше поступити.

Зпровола почала роздумувати й про свою недолю, яка її так дуже серце давила.

Куди її піти, коли оставить сю підземну нору?

Чи не мусить остати незнаною, помершою для сього світа, коли не хоче наражувати ся на дальші графові знущаня?

Коли се почула над собою чиїсь ступаня... Зірвала ся враз, тремтячи зі страху. Чейже се не міг бути він, він би так скоро не біг по сходах?...

З криком відскочила, коли се справді Стеттен скоро наближив ся до ньої. Так се таки він? О, Боже! Як він виглядав!

Убранє його було болотом обтріскане. Лице смертельно бліде, а чорне волосє аж на чоло повисло.

Зразу не міг добути із себе хочби одного словечка. На решті з трудом видусив:

— О, Боже! За мною гонять! Посіпаки аж сюди забігли за мною. Мій рідний брат хоче мене зловити й під суд віддати! Чиж се можливе, щоб брат супроти брата так поводив ся?! І в його то руки я зложив судьбу моєї дитини! О, Боже! Чи він такий щирий для ньої, як для ме-

не?! Бідна ти, бідна Лівіє!

І нещасний чоловік повалив ся зі стогоном на долівку, підчас коли графиня все ще непорушно глядїла перед себе.

— Його наймити зараз сюди наспіють! — говорив в розпуці. — Напевно знайдуть мене, — бо аж сюди загнали ся за мною!

Моя бідна, нещасна дитино, о — коби я міг передше вмерти! — кликав стрівожений. — Хотїв би я тоб: бодай того встиду ощадити, щоб ти не бачила свойого батька на лаві оскаржених, а потім у вязниці, з причини власного брата!

Й вогонь божевілля мигнув в очах нещасливого. Страх перед смертю путав його думку. Глянувши на графиню він вареготав ся проймаючим і храпливим сміхом.

— Ха, ха, ха! Бачите! Тепер убійник, якого би також прокляли, дістане свою нагороду! Зрабував у вас те, що ви мали найдорожшого на світі, але буде у вас бодай стільки вдоволеня, що з перед ваших очий заберуть його до вязниці й потім ставлять перед суд.

Ах, що за страшне, нужденне житє! Самий би я радо терпів, та невинне моє дитя — що воно завинило, що...

Урвав, смертельно наполоханий, коли почув доходячий з подвіря відгомін голосів та біганя. Лице його викривилось, а очи аж на верх вийшли.

— Чи чуєте? — жалів ся — вони вже надходять й виволочуть мене на гору, до мойого брата, що так підло мене зрадив!

О, я нещасливий! Пощо я родив ся — сам собі й другим на погибіль!

Опер ся об стїну й запираючи віддих в собі, наслухував чи посїпаки не надходять.

Нараз зойкнув й сльози появили ся в очах.

— Моє бідне, нещасне дитя!

Й лице закрив руками.

Графиня ворохнула ся. Приступила до нього й витягнула руку, коли се почула наближаючі ся ступаня й відгомін балачки.

На блїдому її лици відбила ся внутрішна боротьба. Не могла рішитись яку хвилю, але врешті приступила скоро до нього.

Зачувши наспіваючих посіпаків, вона скричала й вхопила Стеттена на рамя.

— Ходіть скоро за мною! Сховаю вас! — промовила — я знайшла місце, в якому вас певно нїхто не знайде! Але скоро, бо вже чую їх ступаня по сходах!

Й поки він ще міг розібрати що вона говорить, вона його сильно потягнула за собою, втворила в стїні тайні дверцята й втрутила його до сусїдної комірки й знова замкнула за ним двері.

Тоді вернула й впала на своє леговище.

Тимчасом зїйшли по сходах посіпаки, що гнали ся за Стеттеном, а перший із них, побачивши перед собою смертельно блїде лице ґрафинї, в страху метнувсь взад.

Вона же заховала повну свідомість ума й на їх питаня, чи не скрив ся туди який мущина, відповіла, що нїкого не бачила. Не могла однак цїлковито закрити певного зворушеня.

— Алеж він тут мусить бути! — кликнув один зі слуг із гнївом. — Я самий бачив, як він сюди утїк!

Його товариші були тої самої думки, тимбільше, що вже всякі закутки на горі перешукали.

Почали тепер перешукувати у підземеллю — ґрафиня дрожала із трівоги.

Чи несподївано якось вони не відкриють тих тайних дверий? А коли доглянула, що вони таки наближають ся до тих то дверий, вона вся затремтїла й аж мусїла об стїну оперти ся, щоб не впасти.

В той же час один із шукаючих наближив ся у той кут, де лежав клунок із Стеттеновими річами й радїючи підняв в гору.

— Глядїть! Чейже він тут мусить бути! Чи може ви, панї ,дальше схочете нас впевняти — додав з наспїшкою — що й се ваші річи?

Ґрафиня старала ся запанувати над внутрїшним несупокоєм.

— Не знаю, звідки сї річи могли тут взяти ся! — загикуючись промовила. — Вони певно вже від давна тут лежать! Хто годен знати скілько людий тут вже скривало ся?

Слуги подивили ся на неї з підозрінєм й тим старанїйше взялись до пошукуваня.

Але всі їх старання були безуспішні. Вони стояли хвилю, не знаючи, що думати про се, відтак почали нараджувати ся, що дальше робити.

Не маючи певности, чи справді пошукуваного нема десь серед тих руїн, вони відійшли, заявляючи, що все будуть наглядати на се місце, бо Стеттен таки мусить тут десь бути захований.

Після відходу людий, для яких присутність жінки в тих звалищах була немалою загадкою, вона відітхнула з полекшою, немов би тяжкий камінь впав із її серця.

Задля обережности не зараз підійшла до тайних дверий, щоб її хто не підглянув.

Аж доперва після довшого вижиданя увійшла до криївки Стеттена, де застала його немов зломаного, з лицем скритим в долонях.

Ґрафиня не перебивала йому його мовчанки, оставила йому час заспокоїти ся.

Нарешті він звернув до неї своє бліде лице, на якому видно було сліди сліз.

— Ви, пані, врятували мене! — шепотів зворушений — мене, котрого ви мусите ненавидіти та проклинати, ви, заховали перед моїми ворогами! Того — того я вам ніколи не забуду! Ви зробили неоцінену прислугу найбільшому своєму ворогови. — Чим же маю вам відплатити ся за се?

Сі слова глубоко порушили ґрафиню.

— Було се моїм обовязком допомогти вам в хвилі такої небезпеки! — стиха промовила.

Стеттен знова закрив лице руками. Терпів страшенно й то тим більше, що якраз від неї мусів приняти таку шляхотну прислугу.

Заспокоївши ся троха, знова почав роздумувати про свою долю.

— Коли б я міг бодай раз наближити ся до неї, щоб поспитати її чи є щасливою! — сказав придавленим голосом. — Вона так страшно блїдо виглядала! О, Боже! Сама думка про моє бідне дитя, серце мені роздирає!

А чи може її бути добре в домі чоловіка, що так несумлїнно обходить ся із її батьком? Чи Ґуґо може її заступити батька, коли у нього так мало людського почутя, що нещасливого брата свойого позбути ся хоче?

О, Боже! Я зблудив, се правда, — але я страшно відпокутував за се! Нехай же хоч тепер дитя моє не терпить через мене! Одного тільки бажаю — щоб доня моя була щасливою!

Спустив голову й застогнав із болю.

Графиня із милосердєм глядїла на нього. Ніхто, крім нього, не міг лїпше зрозуміти тих жалїв за дитиною, як вона — адже ж і вона тужила за своїм сином!

— Чи ви не хочете, щоб вас дочка пізнала? — із тиха спитала.

Стеттен глянув на неї роздираючим серце поглядом.

— Я — мавби дати пізнати ся своїй дочці — я, убійник — пошукуваний посїпаками — о ні, я того не можу хотїти! Чи мавби я її ще більше тим унещасливити? Чи мав би я наразитись на се, щоб зі страхом та з обриджением від мене відвернулась? Ні, тисячу разів ні! Вона ніколи не дізнає ся, що я ще жию!

Заспокоївшись троха, розповів графині про свою стрічу із братом та про страшну зраду.

— Ох, як же я міг йому так слїпо вірити й оставити в опіку мою дитину! Я дурак! Але тепер я все добачую — тепер знаю, що він тому так підло зі мною обходить ся, щоб не мусїв передїмною складати нїяких рахунків із заряду майном моєї дитини — тепер знаю, що він боїть ся того!... Але як мені доказати тепер перед світом, що я не помер? Немаю нїяких доказів в руках, бо всї мої папері враз із свідоцтвом смерти сюди суд переслав.

Лиш один мій брат міг би тут посвідчити про моє істнованє й допомогти, але він того не зробить, щоб не мусїв віддавати мені мойого майна!

Спустив очи в долину, а жура про долю дитини виразно відбила ся на його лици.

Минала година за годиною. Прийшла ніч, але й вона не принесла нещасному чоловікови супокою. Обертав ся з боку на бік й голосно стогнав. Розпука й жура про будучність одинокої дитини не давали йому супокою.

Графиня також не могла заснути. Співчувала Стеттенови в його жалїсних стогонах, та з трівогою думала про всякі небезпечні пригоди, які її син можливо мусить перебути.

Другого ранку Стеттен так був ослаблений, що не міг

із леговиска підняти ся. А виглядав так нужденно, що та шляхотна жінка забула про все инше, а з найбільшою опікою заняла ся ним.

Він був вдоволений з того. Графиня же що пару хвиль несупокійно звертала ся до входу, в страху, щоб Стеттенові вороги несподівано їх не заскочили.

Десь під вечір хорий почав горячкувати і то так сильно, що графиня немало зажурила ся. Вона положила ся спати, але зривала ся за кождим разом, коли хорий в горячці говорив про свою дитину.

Її вспокоювання не богато помагали й графиня прямо вже не знала, що із ним почати.

Одно ще тільки могло йому спокій вернути — то дочка його!

Ся думка її вмить заворушила. А колиб вона пішла до тої дочки й розповіла її цілу ту сумну історію її батька? Або, колиб її привела до того нещасного чоловіка?

Й невисказане вдоволене обняло її серце на саму думку що зможе привести дочку до батька.

А однак зволікала якось із виконанем тої постанови. Чейже не могла оставити хорого в горячці. Бояла ся також вийти на світ.

Після довшого надумуваня рішилась се зробити — рішилась для нього понести таку жертву.

Не відчувала вже більше ні ненависти, ні жалю до нього а лиш бажала влекшити йому терпіне.

Ще раз приступила до його ліжка й приложивши руку до його розпаленого чола, сказала шепотом:

— Іду привести Лівію до вас!

Хотіла вже вийти, коли се хорий зірвав ся з леговиска й дико глянув на неї.

— Лівія? Де Лівія? — вистогнав із болем — ах, шкода, вона ніколи не прийде до мене, бож я бідний, проклятий чоловік, що прямо мусить собі відказати бачити свою дитину!

О, Боже! Буду мусів померти, не побачивши своєї дитини. І нічим не можу допомогти моїй бідній Лівії, хиба що віддам її в опіку Господа Бога!

І впав ослаблений на леговиско. За хвилю же із його уст понїс ся хрипливий сміх, на згук якого графиня аж затремтїла.

— Ха, ха, ха! Чиж се не є заслуженою карою? Вона-ж мене прокляла й її прокліи сповняє ся!

О, знаю, що тепер станеть ся! — говорив захриплим голосом — брат мій всадить мене до вязниці, забере все майно моєї дитини й перед нїким не буде вже мусїв складати рахунків із нїчого!

Бідне моє дитя знидїє, піде на жебри, між чужі люди! — жалївсь бідняга. — Такі є наслїдки злих вчинків! Бог карає дїтий за провину родичів!

Зложив руки й почав в голос плакати.

Нарештї крикнув в розпуцї:

— О, Боже, карай мене, скілько хочеш, але не дотикай моє бідне, невинне дитя!

Графиня впала на камінні сходи й лице закрила руками.

— Чи міг би бути в світї хтось більше нещасливий, як сей бідний чоловік, що навіть своєї дитини не є в силї оборонити?

Після так голосного вибуху, бідняга замовк й вичер паний впав на своє леговиско.

Глянувши ще раз на нього, графиня вийшла на гору, перейшла через подвірє й спрямувалась до виходу. Тремтїла мов осиковий листок, але не вернула ся.

Сільський годинник вибив якраз сему годину. Вона йшла скоро, а лагідний вітрець її вхолоджував та заспокоював.

Хоч Стеттен досить добре описав її помешкане свойого брата, не легко було віднайти туди дорогу, й доперва переходячих робітників мусїла розпитувати куда йти.

Йдучи, роздумувала про можливий вислїд своїх заходів.

На чім скінчить ся розмова із Лївією? Чи вона схоче признати ся до свойого батька? Чи може відрече ся його, коли дізнає ся про його провину, може так само поступить як її стрий?

Наколи має шляхотне серце, то чейже нещастє рідного батька її зворушить й тодї бажати ме побачити його й потїшити!

— О, Боже ,допоможи менї сокрушити серце Лївії! — шепотїла.

Ішла скоро дальше й після півгодинного ходу доби-

лась до цїли. Фірткою, яка на щастє не була замкнена, дісталась до Стеттенового парку.

Хотїла зголоситись й просити о розмову із Лївією — але чи приймуть її? Чи опікун не заборонить її стрінутись із незнакомою?!

Наближила ся до палати й доглянула якусь жінку, видно сильно задуману.

Графиня спинилась хвильку, відтак рішучо наближилась до ньої й спитала про Лївію.

Дївчина стрепенулась із перестраху й неспокійно глянула в лице незнакомої.

— Даруйте менї, що я вас наполохала! — шепотом сказала графиня — але доконче мушу побачити ся із панною Лївією Стеттен — де можу її знайти?

Молода дївчина відсунулась від ньої несміло й недовірчиво.

— Панї шукають Лївії Стеттен — спитала, вдивившись допитливо в лице новоприбувшої — се я сама!

З радости графиня аж крикнула.

РОЗДІЛ LXVI.

КОРОЛЕВА ТИГРІВ.

Коли обезтямлену Єлену, після упадку з коня, внесено до ґардероби й лїкар тяжку рану на чолї сшивав, втворили ся нагло двері й вбіг до середини Олекса — блїдий й тяжко зажурений.

— Як-же маєть ся? — спитав, приступаючи до лїкаря.

Поважний погляд й здвигнене раменами заступили цїлу відповідь лїкаря.

В ґардеробі, крім них, був ще барон Редерн та Вайтленд.

Редерн прямо очий не зводив із блїдого личка зраненої артистки.

Вайтленд також зажурив ся нещастєм дївчини, забу-

ваючи зовсім про дивні случаї, які зайшли в послїдних хвилях.

Олекса похилив ся над Єленою й весь задрожав, побачивши зісунену з голови ясну перуку й зручно її поправив.

Повів несупокійним поглядом по зібраних — чи вони в цирковій амазонці не пізнали Єлени Спінелї або княжої дочки.

— Чи можна би відвезти донну Долєтті до її помешкання? — звернув ся до лїкаря.

Він глянув найперше на обезтямлену дївчину.

— Лиш тодї, як можна би се з найбільшою осторогою зробити! — відказав. — Не можна її класти на віз, бо найменше потрясене могло би її смерть приспішити!

До розмавляючих приступив тепер Редерн.

— Скажу принести ноші! — промовив дуже чемно.

Олекса затремтів й ненависно глянув на барона.

— Вибачайте, я постараю ся о все, що донні Долєтті потреба! — відказав холодно.

З гнїву лице барона забагрилось. Хотїв дати різку відповідь, але Вайтленд його здержав.

Глянувши ще раз довго та з болем на свою любку, Редерн з Вайтлендом лишили гардеробу.

В цирку панував страшний несупокій. Перервали представлене, але нїхто з публики не лишив свойого місця — всї несупокійно вижидали вістки про стан всїми люблєної артистки.

Леопарді був в розпуцї й щоби заспокоїти розбурханий народ, почав брехати та видуманими вістями про стан улюбленої артистки старав ся заспокоїти зібраних.

Коли на аренї появив ся директор, наступила загальна тишина. Всїх очи спочали на ньому з питаючим виразом.

— Що він їм скаже? — кождий думав.

— Хочу повідомити поважаних гостий, що наша бідна донна Долєтті вернула до памяти й всяка небезпека, якаб грозила її житю, проминула!

Настала загальна радість із тої причини й публика почала розходити ся домів, бо про дальшу виставу не могло бути навіть мови.

Гостї оставляли цирк заспокоєні вісткою, бо не до-

міркували ся того, що директор їх обманив, та що бідна артистка не тільки що не вернула до свідомости, але її житю загрожувала велика небезпека.

Коли при виході із цирку Вайтленд хотів попращати барона Редерна й вернути до гардероби, нагло, наче із землї виросла, станула перед ним струнка стать жіноча.

Була се королева тигрів, Мис Неллі.

Помимо королівської постави, годї було її назвати гарною, бо черти її лиця мали в собі щось твердого і не жіночого. Тільки в очах у ньої був якийсь чар — якась тайна сила, що навіть дикі звірята приневолювала до послуху й спокійно клала перед її ногами.

Мис Неллі глянула тепер вогнистими очима на Вайтленда. Гарна, струнка стать й аристократичні черти його лиця викликали у ньої глубоке враженє. Любила його пристрасно й рішила чаром своїх очий прикувати раз-на-все до себе.

Кров стяла ся в її жилах, коли добачила як дуже Вайтленда вразив нещасний випадок донни Долєтті. Не знаючи дійсної причини, думала, що причиною того є любов, тим більше, коли побачила, що він вертає знова до гардероби.

Се довело її до скаженілости. З ума сходила на саму думку, що Долєтті, яка й так була її суперницею що до признаня публики, тепер ще й любимого мущину у ньої відбирала.

Немов роз'ярена львиця ходила там і назад перед дверми гардероби, щоб діждатись повороту Вайтленда.

Доконче хотїла із ним розмовитись, собі з'єднати а від бити у тої дївчини, Долєтти!

Вайтленд аж жахнув ся, глянувши на бліде лице королевої тигрів, грудь якої різко піднимала ся й спадала.

— Ах, містер Вайтленд! Як же добре, що я вас тут стрічаю! — кликнула Неллі, силою себе здержуючи. — Чи не знаєте, як маєть ся Долєтті? Леопарді, думаю, не сказав правди!

— Стан її дуже небезпечний! — відповів Вайтленд — якраз вертаю від ньої!

Королева тигрів побідно ликувала в дусї.

— Чи може вмерти? — спитала, дух в собі стримуючи.

— Лиш Бог один знати може, мис Неллі! У всякому разі її стан дуже небезпечний. Маю однак у Бога надію, що нам оставить донну Долетті, бо шкода би було так зручної артистки!

Королева тигрів аж затремтїла із гніву; лице її викривилось а з уст вирвало ся сичінє наче їдовитої гадини.

— Так, ваша правда, мистер Вайтленд! — Її смерть за велику рану нам би зробила! — насміхалась мис Неллі. — Подумайте лиш, як сильно жалїтиме кавалєрія, коли стратить божеську метресу.

Адже ж загально знають, що донна Долєтті своїх ласк нїкому не щадила!

Се кажучи, вона хотїла вгризти троха Вайтленда й рівночасно втворити йому очи на невірність й легкодушність Долєтті. Хотїла сим подражнити його честилюбивість й відтягнути від ньої.

Але на своє велике здивованє не трафила сим до цїли. Не доглянула у Вайтленда обуреня із заздрости, а зате тим білшу ще ненависть до себе.

— Мис Неллі! — сказав — тепер бодай не хочу розбалакуватись над моральним поведенєм донни Долєтті, яка зрештою мала як найбільше поважанє! — Тепер зрештою не час на обмову нещасної! — додав й холодно кивнувши головою, відїйшов.

Мис Неллі глянула за ним прошибаючим, гидким по глядом. Лице її мало вигляд розбішеної богині пімсти. Навіть дикі звірюки булиб тремтїли перед ньою!

Стиснула кулаки й сміялась хрипливим голосом.

—Га, се лиш комедія! Він її любить і не повірить в нїщо зле, колиб хто казав.

О, як я її за се ненавиджу! Не спічну, доки її не вничу!

Вайтленд мусить бути й буде моїм! Забуде про неї, коли вона уступить ся йому з очий, а тоді я стягну його до ніг своїх!

Зареготала ся по чортівськи й побігла до відділу, де були приміщені звірята, з якими пописувала ся на сцені.

Коли втворила двері, заступив її дорогу якийсь мущина й положив руку на її рамени.

— Що робите, мис Неллі?! Чей не хочете тепер увійти межи звірята?!

— Чомуж би ні? — засміяла ся. — Чи хочеш мене від сього спинити, Джон?

Мущина затремтів під допитливим оком дівчини.

— Будьте, пані, осторожні! — просив він. — Звірята змучені й хочуть відпочати. Не можна їх дражнити, бо...

— Се вже моя річ, Джон! Пусти мене!

Відтрутила його рукою і увійшла до середини.

Підійшла найперше до лямпи, витягнула її й насадила рефлектор так, щоб світло падало на клітку де спочивали тигри.

Дикі звірята зірвали ся на ноги й почали лінивo витя гати ся — потім же почали дико бігати у клітці й вити.

Мис Неллі вхопила тепер зелізного прута й, встромив ши його у середину клітки, дражнила й так вже розлюче ні звірята.

Що раз то голоснійше вони ревіли, — вишкірювали острі зуби й дико махали хвостами.

Королева тигрів сміяла ся храпливо. Справляло її велику приємність дражнити дикі звірята, тепер, коли в її сер цю горіла страшна заздрість та гнів, та шалений біль сти скав за горло.

Не доглянула навіть, що за нею всунув ся Джон й оний із неї не спускав.

В хвилю коли хотіла втворити двері від клітки, почула нараз позад себе страшний ,захриплий крик трівоги, а ко ли відвернула ся, побачила, що стояв за нею Джон, блі дий й тремтячий, наче опир.

— Але ж се божевіле, мис Нелі — що ви робите?! — промовив, вхопивши її за руку.

— Геть із відси, коли тобі житє миле! — кликнула. — Втвираю двері!

Й видивилась на нього так дикими очима, що він ми мохіть задрожав й відступив у бік.

Рівночасно Неллі вбігла до клітки й двері заперла за собою.

Джон зойкнув, наче з болю, побачивши її в окруженю хижих, майже до скаженілости доведених звірят, що не мов до нападу на дівчину лагодились.

Був се страшний вид — так страшний, що від нього аж волос їжив ся на голові. Здавалось, що та божевільна

жінка вже пропаща, бо оце кинув ся до ньої один тигр з піднятими в гору лапами.

Вона метнула головою, а дикі звірюки, наче під чародійним заклятєм вспокоїли ся й немов ласкаві пси розтягнули ся коло її ніг, не ворохнувшись навіть більше. Вдивлялись в її очи так, начеб були загипнотизовані або спаралїжовані.

Видно було, що звірі піддались якійсь висшій силї, але в очах у них жевріла дальше ще, на хвилю спинена, жажда людської крови.

З запертим віддихом стояв Джон й задубілими очима дивив ся на сцену, від якої кров в його жилах зцїпила ся.

Чи се та жінка своїм поглядом так обезсилила дикі звірята?

Без трівоги, з очима на звірі звернениими, стояла серед них й навіть не задрожала. Піт виступав на чоло й видно було, що всї мязи у ньої сильно напружені, зате на лици навіть не слїдно було страху. Противно, вона стояла у визиваючій поставі, немов се справляло її якусь страшну, дику приємність.

Тихий зойк добув ся із грудий приглядаючого ся мущини. Страх обнимав його на вид тої жінки а помимо того йшов за ньою наче пес, з місця на місце, не відступаючи нїкуди, помимо сього, що нераз зарікав ся й втїкав від ньої. Але нїгде не міг знайти супокою, все якась магнетична сила знова його до ньої притягала.

Чи було се те саме, що з дикими звірятами? Чи і його її погляд гипнотизував, що мусїв скрізь йти за ньою?

Не любив її пристрасною любовю мущини до женщини — обожав її, хоч нераз відчував страх перед ньою. А все-ж таки був би й житє віддав задля тої страшної дївчини!

І тепер на сей вид серце йому стискалось і він не міг з місця порушитись, ані кричати, обавляючись, щоб її сим не зашкодити.

Нагло змінив ся її погляд, а був так дикий й гнївом палаючий, що аж розюшені тигри перед ньою тремтїли.

— Ха, ха, ха! І його колись так прикоськаю! — просичала. — І він також тодї повзати ме перед моїми ногами, а я знищу ту ненависну менї людину!

Почувши се, Джон підскочив наче електрикою діткнений.

—Про кого се вона говорить? Кого то хоче бачити коло ніг своїх? Кому присягає пімсту?

Не мав часу роздумувати над сим, бо ось побачив, що Неллі поволи й незначно відступає до дверий клїтки, не зводячи при тому очий із звірюк, яких тільки супокоєм могла поконати.

Нарешті була вже коло дверий. Раз ще метнулась й була вже поза клїткою.

В туж мить знова понїс ся дикий рев й витє звірят. Розбуджені, наче з гипнози, звірята, кидали ся дико на крати клїтки, немов би хотїли їх переломити, й кинути ся на свою жертву.

Страшно було дивити ся на роз'юшені звірята, на їх дикі очи та страшний рев.

Мис Неллі відітхнула глубоко, відкинула в зад розпущене волосє й усміхаючись показала білі зуби.

Почувалась тепер далеко лїпше. Побідила не лиш дикі звірята, але й розбішену в серцю бурю пристрастий!

Погляд її спинив ся тепер на лици Джона, а уста її стягнула злобна насмішка.

— Се могло дуже зле скінчити ся, мис...

— Не бою ся нїчого! А колиб була й загинула? Ну і щож?!...

Ха, ха, ха! — зареготала ся. — І се зветь ся мущина?!.. Страхопуди ви всї!

Се сказавши відвернула ся з погордою й відійшла.

— Так, тут її правда! — промовив. — Із нас дїйсні страхопуди, яких вона легко прикоськати вміє, але — тепер я її покажу, що й у мене також є досить мужеської сили й не-аби-яка відвага!

РОЗДІЛ LXVII.

БЕЗ ЩАСТЯ.

Скрикнувши зі страху, Блюм скочив за Ільоною у воду.

Ґорґо дивився за ним блїдий, тремтячи зі страху о житє Ільони та Блюма, про Турків зовсїм забувши.

Не доглянув також, що його вороги були вже близько позад його, та що один із музулманів підняв своє весло, щоб зараз же в другу хвилю з цїлою силою спустити на голову Ґорґа.

Понїс ся проймаючий крик розпуки — і бідний Ґорґо повалив ся на дно свойого човна.

Із диким криком побіди кинули ся Турки на нього й перетягнули у своє човно.

Що стало ся тимчасом із Блюмом?

Скочивши у воду, доглянув із далека плаваюче по водї тїло Ільони й поплив у тому напрямі, не зважаючи, що тим самим наближаєть ся до турецького човна.

Один з музулманів доглянув його й підняв своє весло в гору.

Добачивши грозячу небезпеку, Блюм поринув у воду, але мимо сього таки почув на своїй голові тяжке весло противника.

Зробилось йому чорно в очах й через хвилю був наче приголомшений. Якась тайна сила тягнула його в глуб моря...

Був би напевно пропав, колиб думка про Ільону не привернула була його до тямки.

— Ради Бога! Мушу ратувати Ільону! — подумав, випливши на верх води й затягнувши в себе досить воздуху, й зараз розглянув ся з трівогою кругом себе.

Нїгде однак не міг доглянути Ільони. Де вона подїла ся.

Доглянув плаваюче по водї порожне човно — значить і Ґорґо пропав без слїду!

Обняла його шалена трівога. Глянув на човно Турків, що тепер вже плило з поворотом — але й там не було Ільони!

Блюм прикусив уста й зібрав всі свої сили, щоб дальше поплисти й за своєю любкою розглянутись.

Надармо все! Нігде не міг її доглянути.

Потемнїло йому в очах а в ухах шуміло. Відчуваючи, що його сили лишають, звернув ся плисти до берега.

Потреба було тепер надлюдських змагань, щоб дістати ся на беріг, а журба про Ільону паралїжувала й так слабі вже його сили.

Напів приголомшений добивав ся вже до берега і тодї немов в полусні бачив якесь наближаюче ся човно — потім попав в цїлковиту несвідомість.

Чи наближаючі ся човном люди доглянули виринаюче з межи филь тїло Блюма? Та чи зможуть його виратувати?

Були вже при ньому. Один із них скинув із себе загортку й крикнувши щось до своїх товаришів по арабськи, скочив у воду.

Пірнув. Після кількох хвиль доперва його товариші доглянули із води вистаюче його рамя. Після того й він самий виринув із води лївою рукою витягаюче якесь мертве тїло.

Під'їхали скоро човном до нього, зложили потопельника у човно, після чого відважний мущина також самий виліз із води.

— Аллах! Та то ще якийсь молодий чоловік! — кликнув один із Турків, дивлячись на виратованого. — Шкода би ще було його!

— То мусить бути хиба циган! — кликнув другий. — Глядїть на його чорне лице та волосє.

— Хто й чим би він не був, а треба його ратувати! — відозвав ся старий мущина. Возьму його до себе, буду дома доглядав.

Незабавки човно добило до берега й оба молоді Турки винесли тїло незнакомого на беріг, підчас коли старший привязував човно.

Мовчки йшли із своїм тягаром пустими й темними вулицями Царгороду, стрічаючи по дорозї хиба лиш голодом виснажені пси .

Нарешті спинили ся перед невеличкою хаткою, куди занесли тїло потопельника.

Старий мущина пішов вперед й запаливши лямпу, кивнув на товариша, щоб тїло чужого чоловіка зложити в кутї, на ліжку.

Зробивши се, попращали ся стисненєм руки й розійшли ся.

Старий наближив ся до ліжка й цїкаво приглядав ся на лице чужинця. Потім стягнув із нього мокре плате й приложив ухо до серця.

— Жиє ще! — шепнув вдоволений й почав заходитись коло нього. Коли однак мимо всїх змагань він все ще лежав непорушно й без тямки, він приступив до стїнної шафки, виймив звідтам фляшечку із темним якимсь плином й почав натирати виски втопленого.

Помогло се остілько, що Блюм ворухнув головою. Очий однак не втвирав.

Вдоволений тим, старий прикрив його вовняним покривалом, відставив на бік світло й самий також положив ся спати.

Через кілька годин Блюм лежав в тяжкій горячцї, а коли остаточно прийшов до свідомости, почув ся так слабим на душі і тїлї, як ще нїколи в житю.

Разом із свідомістю вернула йому память того, що зайшло тої то ночі, коли увільнив Ільону із гарему паші. Рівночасно також пригадав собі страшний вид борикаючої ся у воді Ільони і заволодів ним так страшний жаль, що нїчим супроти того були всї дотеперішні фізичні терпіня.

— Не може бути сумніву — Ільона втопила ся тої то ночі!

Жаль за втраченою любкою доводив його до божевіля. Не міг того понята, що мав би її вже раз-на-все стратити й більш нїколи в житю не побачити.

І вірний його товариш, Горго, також загинув. Був отже зовсім самітний в чужій країні.

Був так придавлений тим горем, що вже тілыки смерти собі бажав. Що йому із житя ,коли був такий самітний, зболїлий, нещасний!...

Чому якраз його судьба вибрала собі на так тяжкі проби? Чи йому вже нїколи не мала красша доля усміхнутись?

Які то надії, які мрії будучого щастя він снував ще лиш кілька днів тому, коли приготовляв ся до освободження Ільони?

Думав тоді лиш про се, щоб кохану дівчину вщасливити — рішив був оставити свій скитальчий спосіб життя й осісти ся десь спокійно з молодою своєю жіночкою!

А тепер те все пропало — сном рожевим тільки осталo! Ніколи вже не мав своїми очима оглядати чудову стать любої дівчини! В серцю своїому відчував бездонну пропасть!

Моральні терпіня припізнювали його виздоровленє, помимо незвичайних старань турецького філянтропа.

Блюм був глубоко зворушений добротою того зовсім незнакомого собі чоловіка й одного вечера втворив перед ним своє серце — висказав всі свої болї й неповодженя.

Абдуль — так звав ся Турок — прислухував ся йому з очевидним жалем.

Коли другої днини пробудив ся Блюм, побачив, з немалим здивованєм, що Абдуля вже не було.

Вернув він доперва аж десь коло вечера, змучений й прибитий, і признав ся після деякого отяганя, що нарочно вийшов, щоб дечого дізнати ся про Ільону. Вісти, які приніс із собою зовсім не були потішаючими. Вона мусїла тої страшної ночі втопити ся, бо другої зараз днички добули із води тїло якоїсь молодої дівчини, якої в тій околиці ніхто не знав.

Блюм падав під тягаром того тяжкого болю. Дотепер бо все ще мав надію, що чейже вратовано Ільону — тепер же все пропало!

Розпука привела до погіршеня. Через кілька днів обавляв ся Абдуль о житє молодого цигана, що все ще лежав у великій горячці.

Але його природна сила все побідила. Хоч біль серця не уступав, він поволи приходив знова до сил, а після чотирох тижнів встав із ліжка, щоб старому своїому добродієви на дальше не бути тягаром?

Цїлою силою волї перемагав фізичне обезсиленє а вручивши старому, враз з горячою подякою, останок своєї готівки, він попращав його й вийшов на світ, горем прибитий й без всякої надії.

Безцільно й зовсім байдужо волочив ся вулицями турецької столиці, не знаючи в котрий бік звернутись.

Як прикро дав ся йому відчути брак Ґорґа, що тої страшної ночі певно враз з Ільоною знайшов смерть у морських филях! Порожне човно було того найліпшим доказом.

Блюм почув у собі заздрість! О, як охочо він волів би замісць нього вмерти!...

Очунявши із таких думок, він нарешті застановив ся, що із собою зробити. Хоч не був сильним, то однакож мусїв взятись до якоїсь роботи, щоб бодай на житє заробити. Не мав вже нїяких гроший при собі.

Рішив чимскорше зібрати дещо на дорогу й вертати до Італії. Оживлений тою думкою, доплїв ся до пристані і там незадовго знайшов заняте при вигружці кораблїв.

Не мала то була робота для нього двигати всякі тягарі. Прикусив однак уста й працював наче тягаровий кінь аж до пізного вечера.

Надія заплати підтримувала його силу. Після скінченої праці при одному кораблї, навіть не доглянув, що вже другий наспів до пристані.

Спостеріг вже виходячих із нього подорожних, а в той час, коли він знова вертав за другими клунками, заглянув малого, може пять-лїтного хлопця, що ходив понад беріг збираючи камінці й кидав їх у море. Нянька, що доглядала його, задивившись на ново прибулих, навіть не звертала уваги на хлопця.

Нараз малий спіткнув ся, крикнув зі страху й впав у воду.

На хвилю Блюм наче остовпів. Але голосні риданя няньки привели його до памяти й він, скинувши свій тягар із плечий на землю, скочив у воду в тому місці, де нещасна дитина показала на хвилю свою головку із води.

Зібрані на березі люди із запертим віддихом приглядались тому. Нїхто не звертав уваги на плачі старої жінки, очи всїх були звернені тепер на відважного молодця.

Він наближив ся до дитини і вже витягнув свою руку до ньої, коли филї пірвали тїло дитини із собою.

Блюм аж скрикнув із жалю, що так був вже близько а однак не досягнув рукою. Коли се знова над водою по-

казалось тїло дитини й він скоро звернув ся в ту сторону щоб його досягнути.

Плив останками сил, не спускаючи очий із дитини. Один зручний рух руки й зловив за рубець убраня.

З берега понїс ся загальний крик радости.

В туж мить до зібраних над берегом людий прилучив ся також богато прибраний Турок. Тільки що заглянула його нянька, впала йому до ніг із тяжким риданєм й головою вказала на воду.

Один погляд у вказаному напрямі а нещасний батько зрозумів, що стало ся.

Його дитя — його одиноке дитя — було вже близько смерти!

Крикнув в розпуцї й мов божевільний пустив ся до води, щоб дитину ратувати й тільки силою змогли його люди стримати від того.

Тимчасом Блюм, тримаючи дитя одною рукою, допливав до берега. Вже був дуже близько, коли знагла стали його сили опускати. Почув ся наче спаралїжованим, обезсиленим.

— Боже милосерний! Що станеть ся із бідною дитиною! — подумав.

Побачив се стоячий на березї батько й обняла його шалена трівога. Чиж би він дїйсно не міг дістати своєї дитини?

Але Блюм збирає всю свою силу й останками її добираєть ся до берега. Був вже так близько, що зібрані на березї люди, могли взяти від нього дитину.

Щасливий батько, заливаючись сльозами, притискає своє дитя до серця й бліде личко покриває полїлунками.

Тимчасом люди витягнули також і Блюма із води й положили на березї, де він лежить безсильний, без найменшої спромоги порушити ся з місця. Його серце страшний біль розриває. Одна лиш думка його мучить:

— Чому він міг вратувати сю чужу дитину, а не був в силї виратувати Ільони?

Не зважав на протискаючих ся до нього людий, що величали його геройську відвагу. Що йому з того, хочби й цїлий свїт його величав?!...

Натїшившись своєю дитиною, щасливий батько подумав також і про того, що виратував її.

Коли приступив до нього, щоб подякувати а побачивши який він ослаблений, приказав принести лєктики, одну для нього а другу для сина.

— Возьму вас до себе й доглядати му доки до сил не прийдете! Ніколи вам того геройства не забуду! — се сказавши, звернув ся до людий, що внесли Блюма до лєктики й приказав:

— Занесіть його до моєї хати.

Блюм був зовсім рівнодушний й не противив ся нїчому.

Мустафа — бо так називав ся батько виратованої дитини — йшов побіч лєктик, а позад, у віддалї скрадала ся стара нянька, почуваючись до вини в тому нещастю.

За тим походом ще йшов великий гурт людий, бо геройство молодого цигана всїх захопило.

Нарештї всї спинили ся на широкому місцї, де була хата Мустафи.

Межи цїкавими була також молода дївчина, з личком сильно опаленим від сонця. Була дуже збіджена й ледво була в силї ноги тягнути за собою.

Коли глянула на ноші й спочиваючого на них блїдого мущину, вона крикнула проймаючим голосом:

— Роберте! Роберте!

Блюм втворив очи.

— Хто міг би його кликати? Чи булаб се Ільона?

Вдивив ся лискучими очима, але пізнав її аж коли станула близько коло нього та зі сльозами витягнула руки до нього.

— Се ти? — воркнув в ровчароваю й впав з поворотом на ноші.

Дївчина зойкнула й задрожала. Глянувши із болем на нього, вона шепнула:

— Богу дякувати, що тебе я віднайшла!

Побачивши нетерплячку у людий вона відступила, але йшла дальше побіч ношів, немов її се місце правно належало ся.

Під самою хатою Мустафи, нянька вхопила дитя на руки й зникла із ним в серединї.

Блюма також забрали із ношів й положили на канапі, а Мустафа, закликавши слугу, приказав принести найлїпшого вина з пивницї.

За якийсь час знова повернув до молодого цигана, де той ще наче приголомшений лежав, і промовив:

— Нехай Аллах тобі допоможе прийти до здоровля, шляхотний молодче! Мій дім нехай буде твоїм домом! Побачиш як Мустафа поважає чоловіка, що його дитині життє вратував!

Блюм втворив очи й дивно всміхнув ся.

Турок відійшов на хвилю, щоб знова подивитись до своєї дитини, а тимчасом невільник приніс збанок вина й поставив на столику побіч Роберта.

В кутї кімнати сидїла Льоля не спускаючи очий із Блюма. Ніхто не зважав на неї й не боронив вступу до тої хати, бо думали, що вона до нього належить.

Була незвичайно щасливою, що віднайшла його. Вже від кількох днів була в Царгороді й дізнала ся, що підчас вогню в гаремі Саїда паші, якихсь двох циганів забрали звідтам якусь дївчину, що походила з Европи.

— Се певно Ільона! — подумала. — А сї два, се безпе речно Роберт й Ґорґо!

Шукала дальше Блюма а коли вже вичерпала послїдні гроші, почала жебрати, щоб не згинути із голоду.

Кождої днини ходила до пристані, в надії, що Роберта там відшукає — але все надармо!

Доперва сьогодня зовсїм несподївано його віднайшла.

Була при ньому, а думка ся так вщасливила її, що навіть не відчувала байдужности, з якою Блюм її приняв.

Нараз стрепенулась. Подумала про Ільону.

Рукою притиснула серце, немов стараючись його заспокоїти. Відтак піднялась із місця й наближила ся до нього.

— Роберте! — промовила.

Втворив очи й дивно глянув на неї.

Чого вона хотїла від нього? Пощо сюди за ним прийшла? Чому се в місце її не появила ся Ільона?

Зойкнув із болю й спитав, холодно глянувши на неї:

— Чого хочеш?

— Я шукала за тобою! Я почула що ти в Царгородї і тому сюди прийшла за тобою! Де Ґорґо?

—Не жиє! — сказав придавленим голосом.

— Не жиє! — повторила побілївши й замовкла.

— А де є — Ільона? — спитала нарешті отягаючись.

— І вона не жиє! — вирвало ся із жалем із його уст.

Льоля глянула на нього немов не розуміючи того, що сказав. Лице її не виражало ні жалю, ні вдоволеня.

— Також померла? — шепнула наче до себе.

Блюм глянув на неї дико й ненависно.

— Йди від мене! Не можу дивитись на тебе! — крикнув. — Ненавиджу тебе! Ти хотїла її вбити, мою найдорошу! Геть мені з очий, ти гадино!

Зірвав ся, але сили його опустили й він, зойкнувши, впав назад на канапу.

Льоля заховала ся в куток, закрила лице руками, щоб придавити із її грудий добуваючий ся крик розпуки.

Не бачила ненависного погляду цигана, якого гнів й обриджене до ньої були більші чим його ослабленє. Пригадав собі, що лиш з вини Льолї Ільона й він зазнали стільки нещастя, й тепер не будучи в силї дальше себе здержувати, схопив ся із канапи, крикнувши хрипливим голосом:

— Геть із відси, падлюко! Геть із моїх очий, ти підла дївко, бо ножем пробю тебе!

Се кажучи, вихопив ножаку ізза пояса й кинув ся на нещасну.

Льоля однак саме в час метнула ся і одним підскоком опинила ся коло дверий.

В той же час Блюм обезсилений впав на землю. Нагле обуренє занадто сильно його зворушило.

РОЗДІЛ LXVII.

СТРАШНА ПОМИЛКА.

День після розмови із батьком, Аделя пережила сильно горячкуючи. Не чула майже того коли хто що до ньої говорив й думками блукала зовсім куда инде.

— Сьогодня вечером, около восьмої години, вона піде у лїс до млина і звідтам вже ніколи не верне ! —

думала ,а думки такі в горячку її вводили.

Коли увійшла до батькової кімнати, застала його при бюрку над книжками.

Стеттен зовсім не лягав спати тої ночі й коли звернув до дочки бліде лице, вона жахнула ся й кликнула зі страху:

— Мій Боже! Батечку, ви зовсім не лягали ще спати?

— Чи-ж можу? — відповів з огірченєм — тремчу на саму згадку про нинїшний вечір! О, Боже, коби се вже раз минуло!

Обкинула його хмарним поглядом й наближившись глянула в отворені книжки.

— Що тут робите? — спитала здивована.

— Робив обчисленя через цїлу ніч, щоб бодай знайти який вихід із того — зойкнув. — Я все ще мав надію виратувати для нас бодай хоч дещо з того, що Лївії належалоб ся. Однак вислїд застрашує мене, бо не досить, що для нас не вдасть ся нїщо виратувати, але ще показуєть ся, що ми вже від кількох лїт жили із майна Лївії й тепер вже много її завинили!

Аделя гірко засміяла ся.

— Пощо сї обчислюваня, батыку? — спитала насмішливо. — А хоч би нам й кілька сот золотих вдало ся витягнути, то що би се нам помогло? Чи так само не сталиб ми жебраками?

Ви-ж нїколи не знали, що значить праця — чи-ж тепер умілиб взяти ся за яку роботу, щоб на нас двоїх на житє заробити?

Прибитий тим нещасний батько зойкнув тяжко, почувши такі злобні та немилосерні насміхи власної дочки.

— Маю ще час завернутись — воркнув — все ще в моїх руках остає! Кілька годин пізнїйше булоб вже пропало!

Вдивив ся в дочку задубілим поглядом.

— Чи ти думаєш, Аделю, що після такого страшного нашого вчинку моглиб ми ще бути щасливими? — спитав. — Чи моглиб ми жити супокійно? Чи її тїнь не переслїдувала би мене безнастанно?

А пізнїйше — коли се виявить ся . . .

— Чи ви не збожеволїли, батыку! — воркнула Аделя, прошиваючи батька погірдливим поглядом. І наближив-

шись до нього, сказала різким тоном:

— Бачу що вам не стає відваги се зробити! Так оставте се мені! Беру все на себе!

— Аделю! Бій ся Бога! Ти страшна!

Вона засміяла ся до кости проймаючим сміхом та глянула із гнівом на нього.

— Чи остає нам ще який другий вибір? Надумайте ся ще! Може маєте яку другу дорогу спасеня! — крикнула.

Бідний чоловік прямо падав під тягаром болю. В розпуці звісив голову на грудь і з трудом вишептав:

— Остав вже се мені!

Аделині очи блиснули побідно. Була певною, що тепер він вже се зробить.

Вернула до своєї кімнати і взяла роботу до рук. Побачивши однак, що се їй якось не йде, покинула вишивати й почала читати книжку.

Але й при тому не могла своїх думок зібрати! В ухах все дзеніли ще батькові слова. Дрощі проходили її тіло й страшні прочутя стискали серце.

Як же поволи час сходив! Кожда година здавала ся невиносимою.

Нарешті й вечір надійшов. Була немов в горячці, а кров наче розтоплене олово кружила у жилах.

Не могла заспокоїти себе, тому знова вернула до батькової кімнати й застала його як нервово проходжував ся сюди й назад по кімнаті.

Лице його було бліде, наче вилляне із воску. Виглядав немов вмерлець.

— Добре, що приходиш! — сказав, хмарно подивившись — маю тобі щось сказати:

Вважай, колиб мені стало ся що злого — колиб через нещастє вийшла на яв моя провина, або колиб мене увязнили — то ось там, в тій то скритці, знайдеш коверту із грішми — бодай стілько того буде, щоб охоронити тебе від нужди!

Вона кивнула мовчки головою й дивно прикро їй якось стало. Ще більше наполохалась, коли її батько якось страшно зареготав ся.

— Ні — до того не може прийти! — воркнув. — Бу-

ду мав при собі збрую, колиб хотїли мене увязнити... Не допущу до такої ганьби!

— Що говорите, батьку! — крикнула. — Хто мав би вашу вину тут відкрити? Трівога й несупокій на вас такі думки наводить!

Він, відвернувшись, глянув на годинник й схопив ся нагло.

— Вже майже час! — сказав — хочу приготовити ся. Остав мене „Аделю!

Але вона ще остала й очий не зводила із батька. Було її так тяжко на серцю — хотїла приступити до нього й промовити бодай кілька щирих слів, але здержала ся, бо обавляла ся, щоб сим не здержати його від того заміру.

Скоро звернула ся до дверий і вийшла.

Незабаром почула на сходах тяжкий хід батька. Серце сильно товкло ся. Почала бігати по кімнатї!

Ще година а буде по всьому! Не буде вже більше обавляти ся, що Вінтер оженить ся з Лївією — промине причина заздрости й обава перед нуждою!

О, колиб се нам вдало ся! — роздумувала з трівогою — колиб її вже не стало, тоді малиб ми вже супокій!

Прямо здорова думка її лишала з непевности, а вона тільки силою волї вирівалась із одубіня.

За годину — може принесуть її сюди — неживу! — шепотїли тремтячі уста. — Тоді і батько свобіднїйше відітхне! Буде вже вільний!

Зрігнулась нагло, а на лици у ньої відбила ся шалена трівога. Однак потїшала себе в душі, що се перейде та що ся страшна година все на лїпше перемінить.

Думкою була коло батька. Представляла собі його жах в рішаючу хвилю й жалувала, що не може бути коло нього, щоб додати йому відваги.

— Як десь рука його тремтить! — думала й затиснула зуби. — Але він таки се зробить! — знова потїшала себе. — Чейже обіцяв, тепер вже не уступить!

Глянула на годинник й притискаючи руку до серця шепотїла:

— Вже три чверти до восьмої! Тепер вона певно переходить коло того місця, де він з корчів...

Не скінчила й знова здрігнулась. Зойкнула, впала на колїна й закрила лице руками.

Хотїла свої думки справити в другий бік, але се її не вдало ся.

Ось і вибила восьма година!

Чи вже по всьому? Ах, коби вже батька діждатись! Коби вже позбути ся тої непевности!...

Не могла собі знайти місця і втворивши вікно, вихилила ся із нього, щоб вдихнути свіжого воздуху.

Як супокійно й мило тепер на дворі! Лагідний вітрець холодить горяче чоло...

Нараз здрігнулась й мало на землю не впала.

— Великий Боже! Відгомін вистрілу!

Але ні! Се вона так уявила собі в горячці. З великим тільки з'усилєм заспокоїла ся — знова вихилилась через вікно й глубоко відітхнула.

Нетерпеливо вижидала батька. Чомуж він не вертає? Чи може яке нещастє стрінуло його? Може його хто підглянув і напав, поки ще міг здійснити свій намір?

— Всесильний Боже! І вона тому всьому винна — вона свойого батька майже присилувала до того!

Перед її очима потемніло — свідомість її оставляла. але перемогла себе й затиснула зуби. Не хотїла піддати ся!

Переслїдували її страшні думки. Бачила свого батька у вязниці — може прийдуть також і за ньою — вона-ж співвинна — а потім — потім...

Зойкнула тихо й замкнула вікно.

Глянула на годинник. Було вже пів до девятої а батько ще не вертав!

— Мій Боже, що стало ся із ним? — шепотїла. — Піду й побачу! Довше я не в силї видержати!

Знагла прийшла її нова думка.

— А може Лївія зовсім не вийшла й справа тому припізнюєть ся? Може батько надармо її вижидає?

— Мушу дізнати ся чи Лївія дома! — рішила.

Подзвонила на служницю й приказала її піти до Лївії по книжку.

— А поглянь чи Лївія також в дома, чи тільки Лукія сама — приказувала на відході.

В горячковому несупокою вижидала її повороту.

НОВІСТЬ! ☞ ЧИТАЙТЕ!

СТАРОКРАЄВІ КНИЖКИ НАЙНОВІШОГО ВИДАНЯ

БОГДАН ЛЕПКИЙ — Твори Тараса Шевченка, в 5-ох томах, брошурована	$10.00
в полотняній оправі	$15.00
Твори Шевченка в 3-ох томах	$ 6.00
в полотняній оправі	$ 9.00
ІВАН-НЕЧУЙ ЛЕВИЦЬКИЙ — Причепа, брош.	$ 2.00
в оправі	$ 2.50
ІВАН ФРАНКО — Перехрестні Стежки,	$ 2.00
в оправі	$ 2.50
А. КРУШЕЛЬНИЦЬКИЙ — Рубають ліс, брош.	$ 2.00
в оправі	$ 2.50
І. ТУРЯНСКИЙ — Поза Межами Болю	80 ц.
Альманах	$1.50
Чмелик, повість	$1.50
Люборацькі, брош. $1.50, в оправі	$ 2.00
Люба — Згуба	20 ц.
ОЛЬГА КОБИЛЯНСЬКА — Земля, повість, $2.00, в опр.	$2.50
Царівна, брош. $2.00, в оправі	$2.50
Всесвітна Історія М. Грушевського, в 2-ох томах	$2.00
Людина	30 ц.

На складі у нас партитури до сих представлень:

Вихованець	80 ц.	Мати Наймичка	80 ц.
В неволі темноти	80 ц.	Нещасне кохане	$1.25
Душогубка	60 ц.	Бурлака	60 ц.
Вихрест	г. 80 ц.	По ревізії	50 ц.
Душогуби	80 ц.	За Немань іду	$1.25
Циганка Красавиця	$1.50	Сатана в бочці	80 ц.

а також всякі драматичні підручники і прибори до характеризації.

Козак-Невмирака, Ів. Франка сценічний образ в одній дії. (Незвичайно пригоже, де уряджуєсь концерти і святочні обходи **10 ц.**

Куплєти, М. Л. Кропивницького (Терефере куку, Кум Гаврило Удовиця, От, тобі Гандзю книш, Бичок, Колиб свині та роги). Все смішне, догідне для деклямацій або співу на сцені в часі концертів та вечерів сміху. Ціна ..... **15 ц.**

31-ИЙ СШИТОК СЬОЇ ВЕЛИКОЇ ПОВІСТИ ВИЙДЕ З ДРУКУ ДНЯ 2-го ЛЮТОГО 1923 р.

Замовленя висилайте на адресу:

UKRAINSKA KNYHARNIA ACCORD

216 DUFFERIN AVE., — WINNIPEG, MAN.